

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.

Fiókiadóhivatalok: Zomborban: Gombos E. Berta dohánytözsdejében. Ujvidéken: Schäffer Péter könyvkereskedésében. Szabadkán: Braun Adolf nyomdájában. Bácsalmáson: Rosenberg A. cégnél.

Lapvezér:

LATINOVITS PÁL.

Felelős szerkesztő:

PETŐ LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 K. — Fél évre 6 K. — Negyed évre 3 K. Tanítóknak, aljegyzőknek, irnokoknak, földmiveseknek és szerényebb javadalmazású hivatalnokoknak évi 8 kor., félfévre 4 kor., negyedévre 2 kor.

Megjelenik minden pénteken.

A nemzet ereje.

A bibliakorbeltörténeteken, mint fényes aranyománc ott ragyog mindenütt az anya tisztelete, a gyermek kultusza.

»Magsokasitom maradékaidat« — hangzott az Ur szava és az ókor népe ezt tekintette mindig a legnagyobb áldásnak. »Légy olyan, mint a megszedett szőlőtő« — így átkozódik ma is az orthodox zsidó.

A nő és gyermek kultusza ugyszólván dogmává lett e nép vallásában s ez erősítette meg e fajt, hogy annyi viszontagságok közt pusztító népmozgalmak s kedvezőtlen hatalmi alakulások dacára is e faj még mindig él, — de nemcsak, hogy él, hanem erős szívós egyedeket produkál.

»Nagygyá a nemzet csak nagy fiai által lehet« — mondja a költő. Ez igazságot a mai viszonyokra alkalmazva így variálhatjuk: Nagygyá a nemzet csak sok fia által lehet.

Nem annyira a kvalitás, mint inkább a kvantitás a fő: látjuk Franciaország feljajdulásából a végtelen silány születési statisztika láttára. És látjuk Vilmos német császár ama meglegedett nyilatkozatából: »ez nekünk minden esztendőben egy sedáni ütközetet jelent«.

Annál nagyobb büszkeséggel s örömmel tekinthet végig saját népén a németek császára.

A germán anyák megtették kötelességüket. Ma Németország népessége oly nagy, hogy a haza földje fiait már befogadni nem képes és a németiség, mint a megáradt folyam kilép medréből s mint a megáradt folyam elfoglalja, elárasztja a szomszédos tar-

tományokat, az egész világot szőke óriásaival.

Hát a magyar anyák! Mi van a magyar anyákkal?!

Népünk gyér népesedését látva eszembe jut ez az ósrégi átkozódás: »Légy olyan, mint a megszedett szőlőtő«.

Talán ez az átkozódás teljesül be rajtunk?! Az egészséges, gazdag magyarság földje csak egyebet meg kéthet produkál? — Miért?

Azt mondják nem bírnak megélni. Nagyon szétdarabolódik a családi birtok, ha sok a gyermek.

Hát az a szegény tót szülő ott fenn a sziklás Tátrában, a román Erdély hegyei között, a bosnyák Bosznia kopár földjén meg tud élni? Fel tud nevelni 8—10 csemetét?!

Helyes munkamegosztás, egészséges életképes vállalatok s okos birtokpolitika mellett a mai népeességnek akár a tisztereset is megbírja ez a föld.

Az igaz, hogyha — mondjuk — egy szülőnek 80.000 forintja van és hozzá születik 8 gyerek, ugye egyre csak 10.000 forint jut, míg ha egyke van, ugye az egész szép vagyon egygyé lesz; de az is igaz, hogy a vékony víz-ér hamar kiszárad (szomorun bizonyítja sok előkelő magyar családnak kihalt! a nyolc folyócskától táplált folyam pedig hatalmasá válik. A nyolc gyermek szegényen is jobban fenttarthatja nevét, faját, növelheti családjá erejét, mint az egyke.

Az egyke, ha meg is marad mindég csak egy család. A nyolc azonban nyolc új család és ez ismét nyolc lehet. A negyedik generációban már egész kis hadsereg. Hadsereg! amelynek hivatása van ezen

a földön, hogy amit őseink vérrel szereztek, veritékkel őriztek, a maga és utódai számára megtartsa.

A kapzsóság, rövidlátás s könnyelmű életfelfogás mily helytelen mily káros irányba terelte gazdasági, családi és faji polittkánkat!

Pedig tudnunk kellene, hogy a családok degenerálódásában, pusztulásban a nemzet pusztul, a családok erősödésével a nemzet erősödik. — Ha a magyarság száma kevesbedik, megfoghatkozik úgy lassanként feltartóztatlanul körül fogja s elnyeli a nemzetiségi áradat.

Már látom, félve látom: hullámai, mint csapnak le ránk s borítanak el bennünket!

Nem fantázia szülte rémkép ez, hanem az ijesztő valóság. A germán nép nagy súlyával éjszakra elereszkedik ránk s délen és nyugaton a szlávok és román faj fog körül nagy zajával. 130 millió ma a németiség száma, 117 millió a szlávoké.

Micsoda kis csöppségek vagyunk mi, 9 milliónkkal e nagy néptengerrel szemben!

A fa meghozza virágát s gyümölcsét, minden lény teljesíti e földön azt, amire hivatott. Csak a nők, a magyar nők ne tudnák mi a hivatásuk!?

A mi hivatásunk, a magyar nő hivatása az, hogy elűzze az átkot a magyarság földjéről s megvalósítsa, leimádkozza az áldást, mit az Ur az ő választott népére mondott: »Megáldalak és magsokasitom maradékaidat, mint az ég csillagait.«

Igen! 9 millió szinmagyar él e hazában: ötven év múlva kell, hogy 20 millió lélek dicsérje magyar nyelvű az Urat.

Molnárné Radich Jolán.

Bács-Bodrogvármegye monográfiája.

A megye népe.

Magyarok. Németek. Tótok.

— Eredeti tárca. —

(6)

Bács-Bodrogvármegye néprajzi viszonyainak ismertetését hét fejezetben találjuk; még pedig eme sorrendbeli csoportoztatban: 1. Magyarok. 2. Németek. 3. Tótok. 4. Szerbek. 5. Sokácok. 6. Bunyevácok. 7. Ruthének.

Az első csoportot, vagyis a magyarokat Bellosits Bálint bajai tanár ismerteti. Minden eseményt, mely a magyarsággal egybe van kapcsolva, minden jelenséget, mely a bács megyei magyaroknak a településtől kezdve egészen a mai napig való történetére vonatkozik, feltüntetett. Földadatát megkönnyítette az a kedvező körülmény, hogy a bő adatoknak különféle gazdag tárháza állott rendelkezésére. És pedig: 1. Bács-Bodrogvármegye 1896. monográfiája. 2. A Bács megyei Történelmi Társulat évkönyvei. 3. Máthé László Ómoravica multjából című könyve. 4. Rigyica és környéke. 5. Appel Ede Magyar-kanizsa ismertetése. 6. Cziráky Gombos multja. 7. Cothman udv. tanácsos hivatalos jelentései. 8. Stelzers Geschichte der Bacska. 9. Szeghegy im ersten Jahrhundert seines Bestandes. 10. Étnográfia. 11. Nyelvőr. 12. Balassa: A magyar nyelvjárás jellemzése. 13. Balogh: Népfajok Magyarországon. 14. Statisztikai közlemények.

Ennyi adatforrásból egy ügyes buvár sokat meríthet. És Bellosits ügyes buvárnak bizonyult. Rengeteg adatot szedett össze, s azokat a cél-

nak megfelelően csoportosítván, s a szaktudás nagy rutinjával összeforrasztván, tökéletes alkotást létesített.

A csoportok sorrendje ez: Elhelyezkedés. Telepítések. A magyarság száma. Vallási viszonyok. Antropológia. Községek. A belsőség elhelyezése. A lakóház. Tetőzet. Gerendázat. A ház belső beosztása. Berendezés. Melléképületek. A viselet. (Ebben a fejezetben ugye a női-, mint a férfiviseletet igen érdekesen, rendkívül vonzóan ismerteti. Ez a rész mindenkinek élvezetes olvasmányt nyújt.) Családi élet. Keresztelő. Alkalmi babonák. Háztűznézés. Jegyváltás. A vőfélyek tiszte. Hivogatás. Lakodalmi szokások. Az esküvő. A lakoma. Menyasszonytánc. A hozomány. (Az előbbi 12 fejezetnek a tartalmát szintén vonzó, mulattató modorban tárgyalja.) Betegség. Temetés. Ünnepi népszokások. Luca-nap. Karácsony. Ujév. Farsang. Virágvasárnap. Nagycsütörtök. Nagyszombat. Husvét. Szentgyörgynap. Május elseje. Pünkösd. Bucsurjárás. A fonóban. Kölsön-munka. Kártyázás. Babona. Ördög-lidércek. Testrészekhez fűződő babona. Gazdasági babonák. Varázslás. Kincskeresés. Népköltés. Nem annyira szépek, mint inkább érdekesek a népköltészet eme »virágai«:

I.

Bogojai kocsmasarak be sárga!
Ott történt a Bacsó Pista halála.
Piros vére úgy folyik, mint a patak;
Felesége (a kedvese) siratná, de nem szabad.

Jászba borult bogojai nagy utcán,
Bacsó Pistát most vizzik koporsóján;
Koporsóján végig virág-koszoru,
Felesége megy utána: szomorú.

Bacsó Jula kiállott a kapuba,
Meglátta az embereket csoportba;
Csak nem látja az ő kedves hitpárját,
Hanem csak a hitvespárja gyilkosát.

II.

Amoda gyün kilenc zsandár sietve,
Igenyest be a nagy korcsma elejbe.
»Kocsmárosné aggyon Isten jó estét!
— Adjon Isten kilenc zsandár szerencsét! —

»Kocsmárosné ne kívánnyá szerencsét,
Még az éjjel szívibe szurum a kést!
— Rézi lányom eredj le a pincébe,
Hozzá fő bort a legnagyobb iccbe! —

»Nem kő nekem se a lánya, se bora,
Még az éjje piros vérit kiaggya.
Nem kő nekem kocsmárosné jó bora,
Még az éjje piros vérit kiaggya.«

Rézi lányom gyöcsd meg hamar a gyertyát,
Hadd vágjuk e éd's anyádnak a nyakát!
Ha elvágjuk, trancserozzuk is össze,
Bécsi doktor ne bajoskoggyon vele.«

Kocsmárosné kimegy az udvarára,
Föltekintett arra magas házára.
»Jaj Istenem, hogy kő nekem meghalni,
Hogy kő ezt a két árva lányt itt hagyni.«

Népdalok. Bordialok. Táncszók. Gyermekek-játékok. Közmondások. (Igen érdekes és irodalmi becsü gyűjtemény.) Gunyvevek. Nyelvjárás. Hangtan. Alaktan. Mondattan. Népmese.

A németekről Famler Gusztáv ág. ev. lelkész irt. A vármegyének eme hazafias, szorgalmas és értelmes népfajáról való ismertetése csak 6 oldalnyi terjedelmet foglal el. Ugy látszik, hogy Famler is annak a kényszerhelyzetnek a hatása alatt állott, amelybe Kalmár Simont juttatták. Tudniillik elkésve kapta a megbízást, mert különben érthetetlen, hogy Famler, akiről tudjuk, hogy ügyes íróember, csak ennyi adatot tudott összegyűjteni a bácskai németiség multjáról, dicsőséges pályafutásáról, a közéletben való változatos tevékenységéről, szociális, kulturális, gazdasági téren való sikeres munkálkodásáról és

A csajkáskerületi réti földek és dr. Csernyus Pál expens-notája.

— Alkalmi levelezőnkől. —

Zombor, 1909. június 7-én.

Érdekes, pikáns eset foglalkoztatta a vármegye legutóbbi közgyűlését.

Közfudomású, hogy a csajkásbéli réti földek ügyében az érdekeltség és az illető község közt folyt pör azzal végződött, hogy a legfőbb bíróság az érdekelt gazdákat keresetükkel elutasította s a község javára döntött. A község jogi képviselőjéül a vármegye dr. Csernyus Pált, mint vármegyei ügyészt rendelte ki. Dr. Csernyus a pör befejezése után 167.000, azaz százhatvanhét ezer koronányi perköltséget követelt. Az érdekelt községek nagyot néztek ezen a szokatlan követelésen s kerekén el akarták utasítani. A rétkezelő bizottság azonban — bizonyos diszkrét természetű motívumok hatása alatt — 84.000 koronát szavazott meg dr. Csernyus részére. A községeknek a bizottság eme határozata nem tetszett s mindent elkövettek, hogy a vármegye semmisítse ezt meg.

Egy nemrég nyugalmazott, a csajkáskerületben széleskörű összeköttetéssel bíró magasztangú állami tisztviselőhöz fordultak, hogy Csernyus követelésének elutasítása érdekében lépjen közbe. Az említett férfiú azonban, akinek a közel jövőre politikai céljai vannak, a kérelem teljesítése elől elzárkózott. Majd a vármegyei hatvanhetes párt egyik exponált tagjához intézték kérésüket, aki azonban szintén elutasította őket, mert — úgy mondta — az ő föllépése azt a látszatot keltené, hogy Csernyus ellen azért foglal állást, mert a 48-as és függetlenségi párt oszlopos tagja. A politikai üldözésnek a látszatát is ki akarja tehát kerülni.

A közgyűlésen tehát azok a kevesen, akik jelen voltak s akik az ügyet közelebbről ismerik, azt hitték, hogy a rétkezelő bizottságnak Csernyus részére megszavazott összeget helyben fogják hagyni. Nagy meglepetésre azonban föllépett dr. Galambos Pál és a követelés jogosulatlan voltát bizonyítgatva, annak elutasítását javasolta. A közgyűlés dr. Galambos álláspontjára helyezkedett s dr. Csernyust követelésével elutasította.

a magyarsággal együtt vívott ama küzdelmeiről, amelyek a vármegyének jelenét és jövőjét megalapozták. Azt azonban el kell ismernünk, hogy azt a keveset, amit összehordott, ügyesen rendezte el, s irodalmi hozzájárulással munkálta meg.

A csoportok sorrendje ez: Telepítések. Erkölcsei tulajdonságok. Viselet. Nyelvi sajátosságok. Lakóház. Mezőgazdaság. Ipar. Kereskedelem. Népköltés. Gyermekek és mesék. Ünnepi szokások. A lakodalom. Keresztelő. Babonák. Istenfélelem.

A *tótokat* Móritz Zsigmond, az országos monografia segédszerkesztője ismerteti. Mondanivalóját szintén rövidre szabta. Az anyag csekély mennyiségét azonban kárpótolja annak elsőrendű irodalmi minősége. A viseletről, ruházatról és lakodalomról szóló fejezetek, melyek magas irodalmi színvonalon állanak, nagy élvezetet nyújtanak az olvasónak.

(Folytatjuk.)

Pető Lajos.

Nyári kirándulás.

— Életkép. —

Írta: Ifj. Latinovits Pálné.

Bendőházy Margit és ifj. Deák Pálné szül. Segesvári Szidónia, két egymással rokonságban álló vig kedélyű hölgy, magyar dzsentri családok sarjai, elhatározták, hogy a közel fekvő Vajna nevű dunamelléki alföldi városkába ruccanak ki s — mint mondani szokás — egy vig „görbe napot csinálnak.” Bendőházy Margit és Segesváry Szidónia nemcsak vig kedélyű, hanem hatalmas étvágygyal is rendelkeztek s ezen jó tulajdonságuk meg is látszott rajtuk, mert az egyik 110, a másik 90 kiló súlynak örvendett s már majd nem oly szélesek voltak, mint amilyen hosszúak valának. Segesváry Sziidi férje, ifj. Deák Pál híres volt arról, hogy még Zeppelin gróf előtti repülőgép feltalálásával foglalkozott;

Bizonyos helyről most kísérlet tétetett, hogy a rétkezelő bizottság ismét szavazza meg a 84.000 koronát. Ez a kísérlet azonban kudarcot vallott, mert a csajkásrétek kezelésére kiküldött bizottság a napokban ülést tartott, melyen elhatározta, hogy *saját fölszólata* iránt megteszi a szükséges intézkedéseket s kérni fogja hatáskörének a községekre való átruházását.

Dr. Csernyus részére most már csak egy ut maradt hátra. *A rendes bírói ut.*

A bácsalmás—halas—regőcei vasut közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, 1909. június 1.

A bácsalmás—halas—regőcei helyiérdekű vasut részvénytársaság május 28-án tartotta rendes évi közgyűlését Szabó Jenő ny. miniszteri tanácsos, főrendiházi tag elnöklésével.

Elnök meleg szavakkal üdvözölte a nagy számban megjelent részvényeseket és igazgatósági tagokat.

Ezután felolvasták a következő igazgatósági jelentést:

Tisztelt közgyűlés!

Tiszteletteljesen jelentjük, hogy a mellékelt zárszámadások szerint 1909. évben 134.803 K 63 fillér tiszta nyereségünk volt az 1907. évi 114.110 K 76 fillér tiszta nyereséggel szemben, vagyis 20.692 K 87 fillérrel több, mint az előző évben.

Az elmúlt év üzletének alakulását a következőkben ismertetjük:

Vasutunkon szállított:

1907. évben 210.532 utas, 59.062 tonna áru, 1908. évben 215.303 utas, 66.578 tonna áru.

A főbb tömegárucikkek forgalma vasutunkon az elmúlt évben az előző év forgalmi eredményéhez képest a következő volt:

	1907-ben	1908-ban
	t o n n a	
Agyag, föld, homok, kő, kavics	1.141	8.174
Bor és bormust	2.598	8.075
Épület- és haszonfa	4.043	2.813
Tüzifa	2.741	2.633
Liszt és egyéb őrlemények	2.339	3.832

azonban — sajnos — csupán egy nádból készült szárny volt az e téren való egyedüli sikere. A gép többi része jobb időkre maradt. De annál sikeresebb volt Segesváry Sziidi atyjának vállalkozó szelleme. Az öreg Segesváry régi erdélyi család sarja, szenvedélyes vállalkozó volt. Gombatelep, bor, szén- és fakereskedés, ház- és telek-spekulációk tervezésében nagy mester volt az öreg. De a legszebb és sikeresebb vállalatja volt a hollandi baromfi export, melynek főraktára Rókás-Palonán volt s még most is fűtyülnek a vonatok Rókás-Palona mellett, exportálván Hollandiába a jóízű magyar csirkéket. A vállalat fő-tényezője Sombay Tivadar kiérdemült katonatiszt volt, kinek finác zsenije a vállalatot mesés sikerre vitte.

Ifj. Deák Pálné ipjának, az öreg Deák Pálnak lenesési falusi birtokán nyaralt 5 éves kis fiával, kit anyja, miután kedves, fülbemászó melódiával tudott nyafogni, »Boszka« névenszólitott s ha jó kedve volt, »arany szellő«-nek is nevezte.

Mint fennebb említettem, ezen diszes társaság, t. i. Bendőházy Margit, ifj. Deák Pálné Boszka fiával egy forró nyári délután, miután Lenesésen flirtre vajmi kevés kilátás volt, lévén ott vén penzionátus alakok, kik a jó bort többre becsülték a szép hölgyeknél, elhatározták, hogy »Boszka« lefotografáltatásának ürügye alatt berándulnak Vajna városába egy kis polgári kimenőre, ugynevezett junialisra. A tábori főtervező, ifj. Deák Pálné volt. Pompás légvárakat építettek s uzsonnázás közben fejenként két csésze kávé és hat kalács bekebelezése után szebbnél szebb eszmék özöne járta át agyukat. Hej, hogy fogják majd ők a vajnai férfiakat orruknál fogva vezetni s már maguk előtt látták a messziről utának ügető vajnai aranyifjúságot nagy csokrokkal felfegyverkezve a vajnai vasut állomásnál. Fotografálási száudékukat az öreg morózus, érdemekben megkopaszodott Deák Pállal is tudatták, kinek egyedüli örömét, szülője gazdasága szemlélése s nyári időben »Cuci«-nevű hú kuttyájának a »Mérge«-patakban való usztatása képezte. Az öreg Deák persze az

Buza	4.523	3.671
Tengeri	4.148	3.872
Zab	9.840	7.275
Ásványzén	6.216	5.969
Tégla, fedélcserep	7.229	4.716
Sertés	1.539	2.008

A bruttó szállítási bevétel 1908. évben 27.445 K-val haladta meg az előző évi hasonló bevételt, mely többlet kizárólag az áruforgalomra esik.

Szomorú kötelességet teljesítünk, midőn bejelentjük, hogy dr. Kán Béla igazgatóságunk tagja és Vay Kázmér felügyelő-bizottsági tag az év folyamán elhalálozott.

Áttérve a rendelkezésre álló 134.903 korona 63 fillér tiszta nyereség hovatördítésára, tisztelettel javasoljuk, hogy

a tartalékalap javadalmazására a tiszta nyereség 0,3%-a, vagyis 400 K 70 f. az 1908-ban kisorsolt 21 drb. 200 koronás elsőbbségi részvény beváltására 4.200 K — f. 19.592 drb forgalomban lévő elsőbbségi részvény 1909. július 1-én esedékes szelvényeinek 3,30% osztalékára az előző évi 2,80%-al szemben darabonként 6 kor. 70 fill. összesen 129.307. K 20 f. fordíttassék, a fenmaradt 895 K 73 f. pedig az 1909. év számlájára vitessék át.

Tisztelettel megjegyezzük, hogy 1908. év végéig ki nem sorsolt elsőbbségi részvényeink osztalékátaléka egyenként 25 K 17 fill., mely követelés elsőbbségi részvényeink következő szelvényeink következő szelvényeinek mindenkori birtokosát illeti.

Kérjük a t. közgyűlést, hogy az előterjesztett zárszámadásokat jóváhagyni, jelentésünket tudomásul venni, a nyereség felosztására vonatkozó fentebbi javaslatot elfogadni és ugy az igazgatóságnak, valamint a felügyelő bizottságnak a felmentvényt megadni méltóztassék.

Majd megválasztották az igazgatóságot; és pedig ezzel az eredménnyel:

Elnök: Szabó Jenő. Alelnök: Latinovits Pál. Tagok: Beniczky Lajos, Daróczy Aladár, Fazekas Ágost, Gajári Géza, Gajári Ödön, Gfrerer Miklós, Heim Sándor, Hiel József, Hoffer Béla, gr. Hugonny Béla, Jelinek Lajos, Klanszky Ferenc, Kovács Pál, Langer Bódog, Latinovits Géza, Maishiern Péter, dr. Mezei Mór, dr. Mezei Sándor, dr. Pásztélyi Jenő, dr. Siklóssy József, dr.

egyéb ármányos tervekről mit sem tudván, szívesen beleegyezett unokájának, »arany szellő« urfinak szelleműs vonásai megörökítésébe. — Végre elérkezett a meghatározott nagy nap. Sziidi és Margit az izgalomtól alig tudtak aludni.

Az öreg Deák már fél tizenkettőre rendelte az ebédet, mert a vonat délben indult Lenesésről, Margitnak az ebédből már vajmi kevés kellett, mert a szakácsné nem csekély rémületére, a marhahúshoz szánt garnirungokat az ebéd föltalálása előtt bekebelezte. A kis Boszka a szokottnál jobban nyafogott, mert fehér ruháját, az ugynevezett indiai »khaki« öltönyét kellett felhuznia s miután az ebédnél rendellenül evett s e miatt a pecsétek a ruháján meglátszottak, félt a nagyapa, az öreg Deák korholásától. Még bort sem mert a két hölgy inni, nehogy kipirult arccal jelenvén meg Vajnában, az aranyifjúság valahogy »falusi pomeráncsok«-nak ne nézze őket. Az ebéd izgalomban telt. Végre Jóska kocsis előállott a két gyorslábú arabbal. Három táská, négy doboz és hat egyéb balyu elhelyezése után »arany szellő« urfi nyafogásaitól kisérvé, helyet foglaltak s megindult a menet.

Már a lenesési vasut állomásnál a nagy hőség lelohasztotta a vállalkozási kedvet. Meny-nyivel jobb lenne otthon a nagy divánon nyújtózkodni, gondolta Margit, ki megszokta a délutáni siesztát. De Sziidről is csorgott a verejték s a félliter spirítuszól kacskaringós frou-frou frizura kezdett olvadozni s simává lenni. Végre méltóságteljes lassusággal robogott be a vajnai vicinális. De ó borzalom! Átmeneti vasuti kocsik helyett a régi, ugynevezett »kutyaszorító« kocsik állottak rendelkezésre. Még borzasztóbb volt szegény vállalkozó szellemű hölgyekre a velen-cel ólomfedelekhez hasonló hőségű kupéba való menetel. Szegény Sziidi frizurája tíz perc alatt a csurgó izzadságtól oda lett. Szegény Margit pedig az összes bekelezett garnirungokat ki-izzadta. »Arany szellő« urfi fehér, indiai öltönye a szénportól, oly fekete lett, mint a Benyovszkyezred zászlaja a híres asperni ütközet után. Arca pár perc alatt a koromtól bizonytalan szí-

Szerényi Sándor, Vas Ferenc, ifj. Vojnits István, Vidakovits Balázs. Cégvezető: Domokos Miklós. Felügyelő bizottság: Fehér Miksa, dr. Mészöly László, Neugebauer László, Szabó Géza, dr. Mikosevits Kanut.

Végül *Latinovits Pál* a *Jánoshalmi* III. osztályú váróterem kiépítését sürgeti, mert az ottani állapotok tarthatatlanok. Azoknál sürgősen változtatni kell. A jánoshalmi állomás, melynek személy- és áruforgalma elsőrendű, megérdemli, hogy a társulat részére befektetéseket eszközöljön. De különben is az ő tavalyi ily értelmű felszólalására a váróterem kiépítése el is rendeltetett már. Fölvilágosítást kér, hogy a határozatot miért nem hajtották végre.

Hoffer főtitkár fölvilágosító válaszában utal arra, hogy a társulat fölszólította a Máv.-ot ezen építkezés teljesítésére, de az oly óriási összegű költségelőirányzatot készített, hogy az összeg leszállítása iránt intézkedni kellett. Megigéri az ügynek sürgetését, illetve az építkezés lehetőleg rövid időn belül való megkezdését.

Elnök ezután berekesztette az ülést.

A Bácsmezei Gazdasági Egylet közgyűlése.

Saját tudósítónktól.

Zombor, 1909. június 3-án.

A Bácsmezei Gazdasági Egylet pünkösdi hétfőjén tartotta *Latinovits Pál* ny. főispán, lapunk vezére elnöklésével rendes évi közgyűlést, melyen a tagok nagy számban voltak jelen.

Latinovits Pál elnöki megnyitójában nagy vonásokban ismertette az egyesület mult évi működését, jelezte a fontos föladatokat, melyet az egyletnek a gazdák javára szolgálnia kell. Összetartásra és vállvetett munkálkodásra hívta föl gazdatársait.

Majd *Günther* Ferenc ügyvezető igazgatónak az egyleti élet minden részletére kiterjedő magvas jelentését olvasták föl, melyet éljenzéssel fogadtak és vettek tudomásul.

Ezután az elnök kegyeletes érzéstől eltelve, meleg szavakkal emlékezett meg az egyletnek elhunyt tagjairól: *Ráczy Györgyről*, *Rosenberg Jakabról*, *Pinterovits Jenőről* és *Szlávy Elemérről*.

nüvé vált s inkább Menelik császár, mint ifj. Deák Pál fiahoz hasonlított.

Végre lassu döcögéssel ért be a vonat Vajnára, mely városka arról nevezetes, hogy Bécs polgármesterének, Luegernek semmi kilátása se lenne díszpolgárrá való megválasztására s hogy az »Alkotmány« című lapot is kevesen tartják.

A jenesési kiránduló társaság Vajnára érkezvén, inkább egy hajótörött, mint kiránduló társasághoz hasonlított. A szép fehér ruhák gyűrött, szénporosan, a frizurák pedig, mintha soha se lettek volna fésülve. Hogyan lehet ilyen állapotban flirtelni? Ez persze oly nyílt kérdés, melyre nehéz feleletet adni. Szegény Szidi szép tervei füstbe mentek.

De hát igazában nem is volt kívül flirtelni, mert Vajnán, sajnos, nincs is aranyifjúság. Azok a néhányan, akik vannak, szorgalmasan ütötték a harminckét levelű bibliát a különböző kávéházakban, a pár katonatiszt pedig otthon horkolt, pihenve a napi manőver fáradalmait. Nem láttak mást, csak egynehány izraelita szenzált, fiakkeroszt, napszámoszt és gyümölcsárús kofát; azok előtt pedig nem lehet flirtelni. A sok szép hódítási terv dugába dőlt.

Elkeseredésükben *Spiller* nővéreknek, a »Gyors varrónő«-höz címzett ruhakészítő telepére mentek, ahol kárpótolták némileg magukat a vajnai friss pletykák föltalálásában. Majd savanyu arccal a fotografushoz siettek, de az kijelentette, hogy ily szomorú ábrázatok felvétele után a kép sikeréről nem nyújthat biztosítékot.

Végre a vajnai cukrásznál három fagyalt és hat sütemény bekebelezése után szárnyaszegett reményekkel bandukoltak a vajnai vasút állomásra. Persze udvarlókról, csokorról szó sem volt s még ráadásul az öreg Deáknak azt kellett föllenteniök, hogy kirándulásuk pompásan sikerült, különben az öreg penziós bácsi jól ki-nevette volna őket.

Denique azt mondta erre Szidi: »Mindennél jó, de legjobb otthon.«

Indítványára részvénytulajdonosokat küldenek az elhunytak családjainak.

Az igazgatóságok és választmányt ekként alakították meg:

Igazgatóság: *Latinovits Pál* elnök, *Törley Gyula* társelnök, *Falcione Lajos* társelnök, *Koczka Zsigmond*, ifj. *Vojnits István*, *Matkovics Béla* és *Lebach László* alelnökök.

Választmányi tagok: *Bachrach Lajos*, *Basch József*, *Csantavér*, dr. *Balaton Gyula* *Obecse*, gróf *Chotek Rezső*, *Futak*, *Dungyverszky György*, *Bács*, dr. *Dungyverszky Gedeon*, *Dunacséb*, *Eördögh Elemér*, *Futak*, dr. *Falcione Árpád*, *Zombor*, *Falcione Gusztáv*, *Zombor*, *Falcione Sándor*, *Zombor*, ifj. *Faragó József*, *Kossuthfalva*, *Frankl Félix*, *Ada*, *Fernbach Valentin*, *Szond*, *Fernbach János*, *Topolya*, *Fernbach Károly*, *Zombor*, *Gálambos Sándor*, *Obecse*, *Geyer Péter*, *Cservenka*, dr. *Gombos Dezső*, *Obecse*, *Gräber Gyula* és *Ferenc Szond*, báró *Hammerstein Rezső*, *Hauke I.*, *Zombor*, *Kiss Gyula*, *Overbász*, *Kiss Károly*, *Kishegyes*, *Kiss Lajos*, *Topolya*, *Kleiszner Károly*, *Futak*, *Korény Béla*, *Hódság*, *Lányi Mór*, *Szabadka*, *Lolloch Alajos*, *Regöcze*, *Lebach János*, *Szabadka*, *Lebach Gyula*, *Topolya*, *Lebach Antal*, *Roglatica*, dr. *Molnár Károly*, *Zombor*, *Márton István*, *Palánka*, *Merkl Károly*, *Oszivác*, *Pavkovics György*, *Zombor*, *Pilaszánovics József*, *Kossuthfalva*, dr. *Perischy Ferenc*, *Szentfűlöp*, *Plukovics József*, *Szabadka*, *Paukovics Ernő*, *Obecse*, *Rauch Ede*, *Hódság*, *Rockenstein Nándor*, *Gádor*, *Regényi Lajos*, *Szabadka*, dr. *Schneider Károly*, *Kula*, *Schadl Ignác*, *Kossuthfalva*, *Schmausz András*, *Apatin*, *Sauerborn Károly*, *Zombor*, id. *Szemző István*, *Zombor*, ifj. *Szemző István*, *Kerényi*, id. *Szemző Gyula*, *Zombor*, ifj. *Szemző Gyula*, *Szta-pár*, gróf *Széchenyi Emil*, *Vajszka*, *Tripolszky János*, *Obecse*, báró *Vojnics István*, *Szabadka*, *Vermes Vince*, *Temerin*, *Vojnics Béla*, *Zobnatica*, *Vermes Károly*, *Szabadka*, *Vuics B.*, *János*, *Zombor*, *Wamoscher Mihály*, *Szabadka*, dr. *Zákó István*, *Zenta*.

Számvizsgálók: *Trischler Gyula*, *Zombor*, *Szalay Zsigmond*, *Gádor*, *Halm Ottó*, *Zombor*, *Csávossy Lajos*, *Zombor*, *Vamoscher Áron*, *Zombor*.

Választmányának hivatalból tagjai: *Hesz Márton* tanító *Szentfűlöpön*, *Zabik László* *Zombor*.

Elnök lendületes szavakkal üdvözölte az új tisztkart, melynek összeállításában biztos súlyát látja az eredményes munkának, a nagy sikernek.

Törley Gyula és dr. *Lebach László* szép, tartalmas beszédekben köszönték meg megválasztásukat. Igéretet tettek, hogy a gazdasági érdekeket minden erejükkel elő fogják mozdítani.

Még több üvvi elintézése után az elnök az ülést berekesztette.

Katholikus tanítók nagygyűlése.

Saját tudósítónktól.

Baja, 1909. június 2.

A bajavidéki római kath. tanítóegyesület folyó évi június hó 1-én tartotta alapszabályszerű közgyűlést.

Még a legtavolabbi flökközsegek lelkészei és tanítói is megjelentek, hogy a magas színvonalon álló viták eredményeit magukkal vigyék s szűkebbkörű otthonukban igaz lelkesedéssel szerezzenek érvényt a fejlődő paedagogiai új törvényeinek.

Tehát még sem akarunk elmaradni! Mégis csak megértjük a tanítógyűlések oktató becsét! Igaz, hogy alapszabályunk 2. §-a az egyesület tömbcéljaként ezt jelöli ki: a közszellem fejlesztése, az önképzés művelése; a tanítók erkölcsi, anyagi, társadalmi érdekeinek emelése, a kath. népnevelés ügyének felvirágoztatása s végül az országos kath. tanítói segélyalap támogatása, — mégis tulajdonképeni célul azt jelölhetjük meg, amit már az 1872. évi szeptember 14-én 23201. sz. a kibocsátott miniszteri szabályrendelet 2. §-ának a) pontja is kifejez s amit az 1896 évi dec. 14-én 67369. számú miniszteri leirat újból szemünk elé állít s ez a tanítók önképzése.

Tanulni nem szégyen s a papról szóló közmondást bátran így is lehet formálni: »A jó tanító hollig tanul.« Minden eszközt megragad arra, hogy világos fogalmat nyerjen az újabb problémákról, melyeket a korszellem felszínre vet s lépést tartson a fejlődő paedagogia minden fázisával.

Ezért kell különösen örülnünk azon, ha a klérus s a tanítóság tagjait oly nagy számban látjuk együtt az efajta gyűléseken, mint a napokban Baján.

A hazafias kath. tanítóság megérti a kor szavát. Most már há! Isten megjavult anyagi helyzete mellett csak fokozottabb lelkesedéssel igyekszik megfelelni a kötelemnek, mit a haza kér tőle. Hiitű hazafias polgárokat nevelni e vértápot, véren szerzett drága föml földnek. Megérti a költő szövegét is:

Honfiszived szent porából
Ha van néhány gyöngyszemcské
Ugy százszor, ezerszer kérlek,
Azt csak e hazában hintsd szét.

S majd meglátod, mi virágzik
A föld tavaszánál szebben,
Honszerelém ujúlása
A honfeledő szívekben!

Pellics Silyó írja az »emberi kötelességek«-ről szóló remekszép könyvében: »Hogy a hazát igazi, magas érzellemmel szeressük, azon kell lennünk, hogy annak mindmagunkban s a gondolatainkra bizottakban oly polgárokat adjunk, kik miatti ne kelljen pirulnia, sőt kikkel dicsekedhessék.«

S ezért küzd, ezért fárad a bajavidéki tanítóegyesület minden egyes tagja is. A magyarok Istené áldja őket érte!

Ők maguk is serényen igyekeztek az Isten házába, hogy tanácskozmányukra az ég áldását kérjék. A »Veni Sancte«-val egybekötött szentmisét, főt. *Pösch Ernő* bajai segédlelkész mutatta be az Urnak.

Azután a Katholikus Legényegylet tágas dísztermében kezdtek gyülekezni a népevelők. A hosszú széksorokat csakhamar majd teljesen ellepte a megjelentek serege.

Vojnics Dániel apátplébános, az egylet illusztris elnöke belekezd a megnyitóból. Az a hatalmas gárda néma csendben lesi mézédés ajkáról a szót, az igazság igéit. Igaz szeretettel üdvözli az egybegyűlteket, lelkét öröm fogja el, mikor maga előtt látja ezt a hatalmas tömeget. Köszönti őket. De ime! néki most beszélni is kellene. Miről is szóljon? Tanügyi kérdésekről esett itt szó számtalanszor s bizony: »nil novi sub sole«. — A neves szónok ajkáról egyre erősebben tör elő a zokszó: »megfogyatkozott a hit, tünni, veszni tért a bátorság s a katolikus iskolákat veszedelem fenyegeti.« Talán hazafiatlan is lehet vallásos iskola? Hisz minden ország támasza a tiszta erkölcs! S miként bevezetőmben mondtam, ennek a kerületnek tanítósága sem maradt el egy szemernyivel azok után, kik a hazafias tanítók mintaképei. Vallás nélkül demoralizált lesz a nép! Példa kell? Egy tekintet a való életre, hoz példát — sajnos! — elegendőt. Az egyes iskolákból kiszorított vallásoktatást nem pótolja semmi. De azért bármilyen körülmények közé kerüljön is itt-ott a népoktatás ügye, soh'se feledjék Isten s a hazát. A katolikus tanítóság ismerte a kötelességét a multban, nem fog erről megfedkezni a jövőben sem, épen azért a tanítóság boldogulására áldást kérve az Istenőt, megnyitja a gyűlést.

Tomboló éljen volt a visszhang e remekszép beszédre, mely a kiváló szónok egyik leg-tökéletesebb, legmegrázóbb alkotása.

A tetszészaj lecsillapulása után elnök indítványára hódoló tisztelettel üdvözlik az egylet főpártfogóját: dr. *Városvy Gyula* kalocsai érseket. Az üdvözlő távirat minden szavából kicseng az az őszinte, hálás ragaszkodás, melylyel az egylet minden tagja a megyés főpásztor kedves alakja iránt viseltetik.

Novoth István bajai tanító, az egylet titkára mondja el aztán szokásos jelentését s bucsuzását egyben. Azzal a pedáns s mégis meleg közvetlenséggel, melyet nem győztünk bámulni nála, rajzolja meg most is az egyesület mult évi képét. Minden aprólékosra kiterjed, mindent meglát, megfigyel s aggodó szüleként iparkodik azt, mi az együttműködést csak kis mértékben is béníthatná, eltávolítani az utból.

Sokat, igen sokat veszítettünk benne. Meltán panaszozza tehát *Csapláros János* tataházi kántortanító ezt a távozást. A körülmények hatalma alatt meg kell hajolnunk. De az a jegyzőkönyvi köszönet, mit sok évi fáradhatatlan, eredménydus működését kíséri, nem egyszerű ténnyé mártott tollal irt elismerés — szívünk szeretete kíséri e sorokat s az őszinte hála teszi kitoróhletlen emlékké mindenha.

A vitatételek tárgyalása a következő pont. Megboldogult *Bagó Antal*, volt mélykúti tanító helyett *Raich István* ismerteti a tétételeket. Erdekes volt a nyugdíjtörvényről szóló fejtegetése. Az 1907: XXVII. t.-cikk ad ugyan kegyelmi morzsát a verejtékező néptanítóknak, de amit elveszt a vámon (300,000 koronát), behozza a réven, mert a nyugdíjra rengeteg százalékot ró ki.

A nyugdíjtörvény revízióját tehát minden vonalon sürgetni kell. Harmincegyezer tanító jogos követeléséről van itt szó.

Követeljük, hogy a tanító, mint az 1907. évi XXVII. t.-c.-ben minősített *köztszítviselő*, ne

40, hanem 30 évi működés után mehessen nyugdíjba.

A kántortanítóknál mindkét természetű fizetés számíttassék be a nyugdíjkielégítésnél.

Legyen beszólása a tanítóságnak is a nyugdíjintézmény kormányzásába.

Nem 10, hanem 5 évi szolgálat után kapja a tanító fizetésének 40%-át és emelkedjék ez évente 2%-al.

A nyugdíj emelkedésnél az eddigi 50% hozzájárulás helyett 10% legyen.

A közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a nyugdíjörvény revízióját immár égetően sürgősnek tartja, épen azért a társaságokkal összefogva megkeresi a törvényhozók házáat s egyes szűkebb kerületekben az országgyűlési képviselőket kéri meg arra, hogy jogos és használatlan kívánalmait mielőbb teljesítve lássa.

Most Greiner Gyula bácsmadarasi tanító lépett az előadásasztalhoz, hogy szabadelőadást tartson »A család és iskola együttes működéséről.« Hallottuk ezt a distingvált, istenáldott tehetségű tanítót több előadásban is, de ebben valósággal remekelt. Kellemesen csengő hangja, biztos fellépése s meggyőző tárgyalása valóban magával ragadja hallgatóit. Ez az ember sokat tanulhat, — de tud is sokat!

Megkapó, ügyes vonásokban rajzolja meg a kiáltó ellentétet, mely a mai családok élete s az iskola falai közt fenáll. E válaszfalakat kell ledönteni s harmóniát hozni a két tényező közé.

Erre a következő módokat találja alkalmasnak: ifjúsági egyletek alakítása; népiratkák terjesztése; korcsmák megrendszabályozása s a záróra szigorítása; s a nyilvános botrányok megtorlása s az istenkáromlók szigorú üldözése; hazafias ünnepélyek rendezése; ifjúsági könyvtárak alakítása és bővítése; erkölcsstelen képek s könyvek elkobozása. — Ha lelkesedéssel s kitartással használjuk ez eszközöket, az eredmény nem fog elmaradni soha.

Barity János felsőszentiváni lelkész s Csapláros János tataházi kántortanító indítványára e valóban igen becses dolgozatot az egyesület elismeréskép kinyomatja, hogy minél szélesebb körben megismerjék az abban megalapozott eszméket.

Ezután a jövő évi közgyűlési tételket állapítják meg s kiküldik az előadókat.

Következik a választmány javaslata újabb tisztujtás tárgyában.

Az elnöki tisztség egyelőre megmarad, de mellé »ügyvezető elnök« címen hason jog- és munkakörrel Hinger Péter kunbajai plébános, eddigi másodelnököt választják meg egyhangúlag. Jól választottak. Oda való. Eddigi működésében is mindig bámulatos hozzáértést s buzgóságot tanúsított az egyleti élet minden mozzanatában. Ő bizonyára megtartja s tovább is fejleszti az egylet működését azon magas nívón, melyre azt az eddigi genialis lángbuzgalmu elnök is emelte.

Az ügyvezető elnök mellé I. jegyzői minőségben Stumpfögger Márton kunbajai II. jegyzőnek pedig Ketskés József bácsalmási tanítót választja meg a gyűlés. Ez új vezetőség Bácsalmán tartja tanácskozásait és így főpénztárnok: Manhalter András; főkönyvtárnok: Treuer Antal ellenőr: Sterk Nándor bácsalmási tanítók lettek. Bajakerületi könyvtárnoknak Pösch Ernő bajai segédlelkészt választják meg.

Közben a pénzügyi bizottság ülésezett. Tanácskozmányuk eredményét Hinger Péter kunbajai plébános, a bizottság elnöke terjeszti a gyűlés elé. Igen-igen sok a hátralékos, épen azért most már radikálisabb eszközökkel kell a hanyag fizetők ellen fellépni. Indítványára kimondják, hogy a hátralékosok most már havi egy koronával törlesszenek, de addig újabb nyugtát nem kapnak, míg a régiéket ki nem egyenlítették. — Ujhelyi Gézának, ki negyedszázadon át közmegelegedésre kezelte a pénztár ügyeit, jegyzőkönyvi elismerésvényt szavaznak s megadják a fölmentvényt.

A f. é. kath. tanítói segélyalap aug. 28-iki közgyűlésén az egylet Greiner Gyula bácsmadarasi tanítóval képviselteti magát.

A kalocsai »Tanítók háza« javára 100 kor. segélyt szavaz meg a gyűlés, mely összeget két részletben fogja az internátus vezetőségéhez juttatni.

Hinger Péter, ügyvezető elnök indítványára a súlyos betegen fekvő Tóth András tataházi tanító részére 40 korona segélyt szavaznak meg.

Végül Vojnich Dániel, apátplébános újból megköszöni a tagok lankadatlan érdeklődését tisztviselő társai nevében is hálát mondva, a tanítóság eddig élvezett ragaszkodó szeretetéért bucsut vesz tőlük azon reményben, hogy emléküket továbbra is hiven őrzik s nem muló jóindulattal kísérik majd a változott körülmények között is.

A gyűlés mindvégig érdekes és tanulságos volt. Ragyogó öröm sugárzott az arcon, hogy ime itt a szellemi tornán újra vizionálják egymást azok is, kiknek körülményei a gyakoribb

együttlétet nem engedik meg. Csak akkor borult el tekintetük, mikor Novoth István, titkár elhunyt bajtársaikat parentálta el. Bizony elég bő aratása volt a kegyetlen kaszásnak! Kidding tőlünk: Bagó Antal mélykúti, Fekete Károly bácsmadarasi, Neymajer János felsőszentiváni és Szélig Ferenc bajai tanító. Adjon nekik az Egek Ura boldog föltámadást!

Az élők pedig törekedjenek arra, hogy fokozott buzgalommal terjesszék a maguk szűkebb körü otthonában azokat a nemes inspirációkat, melyeket ez impozáns nagygyűlésen nyertek — hogy a nagy szünidő ne a semmittevés, de az önképzés folytatása legyen. »Ogni scienza mi piace« — tudomány az önképzés művelése legyen legfőbb törekvésem s jutalmam nem marad el!

K. E.

Csalás bankóhamisítással.

— Saját tudósítónktól. —

Bácsborsód, 1909. június 6.

A napokban egy jómódu magyar bácsborkodi gazdához az esti órákban beállított egy csinosan öltözött idegen, ki magát fényképésznek adta ki, s titokzatos arccal a gazdához fordulva elmondta neki, hogy ő a császár ajtónállójának barátja, ki elárulta neki, miként kell bankókat csinálni.

A gazda ezen ismeretségnek hitelt adván, lakással és étellel látta el az idegent, aki megígérte, hogy másnap beavatja a bankócsinálást titkába.

Másnap föl is hívta a gazdát a padlásra, s kérte, hogy adjon neki két darab száz és két darab ötvenkoronás bankót. A gazda bizván a császár ajtónállójának becsületében, odaadta a kért bankjegyet.

Erre a szélhámos vékony fehér papirokat vett elé, azokat és a bankókat téglá közé rakta, azt állítván, hogy az ily formán rakott papirokból 48 óra alatt pompás bankók lesznek. Persze a bankókat észrevétlenül kivette s azt mondta a gazdának, hogy 48 óra múlva visszajön s addig az elrendezésén mitsem szabad bántani.

A 48 óra elmúlt, de a szélhámos nem került elő; mire a gazda jelentést tett a bácsborsódi csendőrségnél. Siegl csendőrmester érelyes, széleskörű nyomozást indított meg a csaló kézrekerítésére.

Sajkáslakiak a kereskedelmi miniszteriumban.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, 1909. június 5.

A sajkáslakiak a napokban több tagu küldöttséget menesztettek a kereskedelmi miniszteriumba, hogy a községtől a bács-titli közutig húzódó rövid közlekedési utnak kiépítését, még pedig a kincstár terhére, megsürgessék.

A sajkáslakiaknak ez a kívánalma teljesen jogosult, mert egyrészt egy elhagyott, az intező körök által sok ideig elhanyagolt község gazdasági és kulturális érdekei fűződnek hozzá, másrészt pedig, mert a vármegye egy izben állást is foglalt eme ut kiépítése mellett.

Ezt — ugalátszik — belátták a kereskedelmi miniszteriumban is, ahol Szántó Albert min. tanácsos, akihez Ivencz Frigyes jegyző, a küldöttséget vezette, s aki Bácsmegeye iránti jóindulatának oly sokszor adta tanujelét, a jegyzőnek a kérdést alaposan ismertető előadására azt válaszolta, hogy az ut kiépítését valóban szükségesnek tartja, mert anélkül a sajkáslaki vasuti állomástól a község határáig már kiépített ut csak azon egy község érdekeit szolgálja, míg ha ez a kérelemnek megfelelően 800 méterrel tovább kiépítetik és így a bácszsablya-titli törvényhatósági uttal kapcsolatba hozzák, valóban közérdeket szolgál.

Megígérte, hogy a vármegyével egyetértően kedvező intézkedés céljából melegen felkarolja az ügyet, nyomban átolvasta a kérvényt is, meg-

nézte a jegyző által becsatolt vázrajzot, s ezek, valamint a jegyző előadása alapján a kérelmet indokoltnak, s annak teljesítését méltányosnak találta.

A küldöttség Szántó kijelentését nagy örömmel és megnyugvással tudomásul vette. Most már nagy a bizalmuk, hogy az utat végre mégis kiépítik.

H I R E K.

Válasz.

Mit akarsz most velem? Mikor már elváltunk,
Mikor már nincs egy közös vágyunk, álmodunk,
Mikor emlékeidből csak gyűlölet terem
És nem szerelem.

Most jó volnék megint! Mikor már az élet,
Irgalmatlan kézzel megviselt megtépett,
Mikor már nincs senkid, akinek kellenél
Most visszavennél.

Mért nem hívtál vissza, amikor rám unva,
Elküldtél kegyetlen, hosszú vándor utra
Mikor már kiszivadt utolsó csepp vérem
Azon az éjen.

Most, mikor a szívem megbékült meggyógyult,
Most, mikor már régen elfeledve a mult
Tiszta, új szerelmem mocskoljam be veled?
Az nem érdemled.

EICHARDT KÁROLY.

A szabadkai gyilkosság.

I.

A közelmúltak egyik — hogy úgy mondjam — legérdekesebb gyilkossága. Nem maga a tett, hanem a hurokra került tettesek személye, a gyilkosság motívumai, a mellékkörülmények, nem egy értékes adattal szolgálnak a mai társadalom lélektanához. Elvégre kleinlipótok, haverdamaris-kák, vojthák és jánossyok elegen fondorkodnak, »grasszálnak«, leskelődnek és tengődnek közöttünk, de a körülményeknek ily sajátos összetételközása, melyek mintegy sommázva adják ennek a még kialakulófélben levő magyar társadalomnak hí jellemképét, érdeklődésre tarthatnak számot. Ez a szabadkai gyilkosság, mely eleinte titokzatos homályba volt burkolva és csak lassanként bontakozott ki a maga rettenetes valóságában, hovatovább az utolsó évtized egyik legnagyobb stílu kriminális esetévé fejlődött.

Klein Lipót, ez a legaljasabb eszközökkel dolgozó »pénzember«, Vojtha, a józan és számitó éhenkórász, Jánossy, aki egyike — bocsánat a jelzőért — a legszimpatikusabb gyilkolóknak és Mariska, ez a könnyed erkölcsű hölgyike, — valamennyien prototipusai azoknak a máról-holnapra gombamódra elszaporodott kétes egzisztenciájú alakoknak, kik előbb-utóbb egymásra találnak, mert így kívánja ezt az ő érdekük. Mindenképen pompás kvartett.

Haverda Mariska volt az aranyhalacska, melyre a három jó madár utazott. Klein urnak és Vojthának a pénzére vásott a foga. Jánossy pedig a szerelme után loholt. A gyilkosság eszméje kétségtelenül Klein agyában fogamzhatott meg. Ő a főkolompos. A pénzre szorult, de pénztelen Mariskát ő tömte bankókkal, a zsiros kamatok reményében. S mikor már akkora összeget adott neki, amennyit az nem tudott visszafizetni, ő vethette fel özv. Haverda Boldizsárné halálának eszméjét, mint a nincsetlenségéből való szabadulásnak egyedüli módját. Midőn pedig az öreg asszony semminemű hajlandóságot sem mutatott a halálra, a pénzt félő Klein előtt természetesen minden eszköz tisztességes volt, ha a pénze visszaszerzéséről volt szó. Finis sanctificat media.

Valami erős biztatgatásra nemigen volt szükség. Mariska nem volt példányképe a minta-

gyermeknek. Nem nagy adag gyermeki szeretet lakozott benne. Azok után, amiket a szülei házból látott és tapasztalt, kihalt belőle a legcsekélyebb tisztelet is apja-anya iránt. Apja szeretőiről tudott mindenki. Ő is. És a már nyíltszemű lányra nem valami felemelő hatással lehetett az és nem fokozhatta tiszteletét és szeretetét apja iránt. Ily körülmények között nem csodálható, ha anyja nap-nap után családi jeleneteket rögtönzött, miknek lefolyása nem lehetett épületes.

Ily környezetben nőtt fel Mariska. Apja érzékiségét és anyja iránti engesztelhetetlen gyűlöletét, melylyel a házasság révén menekült, magával vitte a szülői házból. Az ifjúkori benyomások bélyegüket rányomják az ember lelkére, egész gondolkodására. Máról-holnapra nem lehet levetni azt a köntöst, mit a szülői házban magunkra vettünk. Csodálható-e, hogy ezek után Mariskának a szeme se rebbent, mikor anyja meggyilkoltatásáról volt szó, kit szíve mélyéből gyűlölt és kinek halála egyet jelentett azzal, hogy tovább élhet kedvteléseinek? Nem habozott egy pillanatig sem, mikor arról volt szó, hogy tovább is Klein ur uzsorakölcsöneiből éldegéljen-e, vagy pedig a maga urává lehessen. Hogy az ehhez vezető ut édesanyja holttestén vezet, az nem bántotta.

Most már csak elszánt, mindenre kész emberekre volt szükség, akik a szörnyű tettet végrehajtsák. És ekkor előtérbe léptek Vojtha és Jánossy.

Vojtha volt közülök a legnagyobb gazfickó. Ő Mariska kezére pályázott. Anyja örökségével sulyosított elvált asszonyka férji állására. Szívesen szolgált tanáccsal és utbaigazitással özv. Haverdáné láb alól eltevésére, de a tett végrehajtására inkább Jánossyt tanította ki. Ő maga irtózott a vértől. Csak simán szeretett dolgozni.

Jánossy kézzel-lábbal kapálódzott a rátukmált szerep elvállalása ellen. De mikor Mariska maga kért, könyörgött és fenyegetődzött, a szerelmesszívű lovag kötélnek állott.

És midőn megtörtént a gyilkosság, Jánossy megszűnt főszereplő lenni a triumviratus szemében. Klein ur — ő legalább azt hitte — végre dupla, sőt tripla pénzéhez jutott. Vojtha — ő a számár! — már Mariska nagysám férjének gongolta magát. És Mariska — a boldogtalan! — nevetett magában, hogy ime: kijátszotta valamennyiüket.

Azonban finis coronat opus! A Nemezis, ez a sokszor megcsufolt, mint derült égből a villámcsapás, lecsapott a diszes társaságra.

Vér Pál.

Dr. Molnár Károly adománya. Dr. Molnár Károly, a Bácsmezei Agrártakarékpenztár vezérigazgatója, a hódásági választókerület volt orsz. képviselője, aki a kerülethez tartozó községek érdekeit nemcsak képviselőségének ideje alatt, hanem azután is állandóan hathatósan mozdította elő, most is újabb jelét adta a kerülethez tartozó egyik község iránt érzett jóindulatának. Mint a bácskereszturi áll. elemi iskola gondnoka 100 koronát küldött az iskola jelebb növendékeinek jutalmazására. Molnárnak eme újabb nemes cselekedete nagy örömet kelt a bácskereszturiek körében.

Az ügyvédi kamara köréből. A szabadkai ügyvédi kamara Szeifert Ernő drt Szabadka, Radich Tihámér drt Bezdán, Nagy Béla drt Óbecse és Freund Sándor drt Baja székhellyel az ügyvédek lajstromába iktatta, továbbá Bérczi Albert dr. bajai ügyvédet (lemondás), Rehák Mátyás szabadkai ügyvédet (elhalálozás) az ügyvédek lajstromából törölte. Bérczi Albert dr. bajai ügyvéd iratait Klein Mór dr. bajai ügyvédnek adta át, Rehák Mátyás szabadkai ügyvéd irodájának gondnokává Czeisz Máté szabadkai ügyvéd van kirendelve.

A dunagárdonyi állami elemi iskolához a közoktatásügyi miniszter Makra Rózát és Csavits Emil tanítónővé, illetve tanítóvá nevezte ki.

Pénztárosok választása Dávod községben. Dávod községben — mint levelezőnk írja — új pénztárosok választása vált szükségessé,

miután a múlt választás alkalmával megválasztott pénztárosok állásaikról, megelégedve a dicsőséggel, lemondottak. E hét folyamán történt meg a pótválasztás, mely alkalommal a baja járás községeinek örvendő tb. főszolgabírája *Mentényi Sándor* erélyes, de igazságos vezetése mellett községi pénztárossá Horvát Józsefet, adópénztárosnak pedig Kordé Istvánt, dávodi lakosokat választották meg. Ezzel a választási hullámok elsimultak és véget értek.

Évzáró vizsga a siketnémák szegedi intézetében. Mint értesülünk, a siketnémák szegedi intézetében az évzáró vizsga június hó 20-án, vasárnap délelőtt 9 órakor fog megtartani, mely alkalommal a növendékek agyag-, fa- és ércmunkái, a rajzok és női kézimunkák szintén megtekinthetők. Az évzáró vizsgán — tekintettel arra, hogy a vármegyének csaknem minden községéből van már 1—2 gyermek az intézetben — ugy a hatóságokat, mint a vármegyének érdeklődő polgárait a legszívesebben látja az intézet igazgatósága.

Az érsek adománya Óbecsének. Óbecséről jelentik: Városv Gyula kalocsai érsek ur bőkezűségének és a népoktatásügy iránt táplált jóindulatu áldozatkészségének szép megnyilatkozásáról számolhatunk be. Ugyanis a kegyelmes főpap Óbecse községnek tizezer koronát ajánlott föl Jauch plébánoshoz intézett leiratában azzal, hogy a helybeli zárda-iskola kibővítése a község által bemutatott terv szerint keresztül vihető legyen. Az ezelőtt évtizedekkel épült leányiskola ma már szűk és hiányos annak a célnak, amelynek szolgálatában áll. A közel 500 iskolásleány az egészsége veszélyeztetésével szorongott a szűk épületben, de a t. Iskolánék is nélkülözések árán laknak a mai kívánalmakat ki nem elégitő épületben. Már úgy volt, hogy az egyházi hatóság bevonja Óbecséről a tanító apácákat, ha a község nem bővíti ki a zárda-iskolát. Erre a község szakemberrel tervet készített a kibővítésre és átalakításra, de ez közel 40 ezer korona költséget igényel. A képviselőtestület belátván szükségét az átalakításnak, de mert nagyon sokba kerül, arra kérte az érseket, hogy segítse a községet eme kulturintézmény kiépítésében. A határozat hírére sokan fejüket csóválták, nem hitték, hogy az érsek e célra utalványozni fog segílyt — és ime a nevelésügyért lelkesedő főpap szinte kap az alkalmon, hogy a leánynevelést elősegíthesse és minden tárgyalgatás mellőzésével, 10 ezer korona hozzájárulást helyez kilátásba Óbecsének. Egyházmegyénk főpapijának eme nemes áldozatkészsége érthető örömet keltett Óbecsén.

Kataszteri kiigazítások. A múlt évben Dávod községben befejezett kataszteri munkálatok átvizsgálására — mint levelezőnk írja — a szegedi kerületi kataszteri központ nevében *Skultéty Béla* kataszteri főmérnök Szegedről Dávodra érkezett, hogy a tévedésből vagy elnézésből kimaradt, vagy helytelenül felvett részleteket a valóságnak megfelelően helyesbítse és utólagosan felvegye. A munkálat végzése 14 napot fog igénybe venni, melynek befejezése után a főmérnök a szomszéd községekben fogja ellenőrző működését folytatni.

A pécsi közigazgatási tanfolyam. A pécsi községi közigazgatási X. tanfolyam szeptember hó 1-én nyílik meg. Jelentkezhetni a felvételre szóval vagy írásban f. é. augusztus hó 26-tól 31-ig a tanfolyam igazgatóságánál (vármegyeház). Gondoskodtak, hogy a tanfolyami hallgatók a legjutányosabb áron kifogástalan ellátásban részesüljenek havi 44—46 koronáért és pedig közös és 3—4-enként való külön lakás mellett. Egyenként való külön teljes ellátás, reggeli, ebéd (hétköznap 3 tál étel, vasár- és ünnepnap 4), vacsora, lakás, fűtés, kiszolgálás havonként 50 koronáért kapható. Teljesen vagyontalan hallgatók részben törvényhatósági, részben állami ösztöndíjban részesíttetnek. Jelen tanévben a hallgatók 90%-a kapott ösztöndíjat, havonként 20—40 koronát. A keresetre utalt hallgatók közhivatali és egyéb irodákban való kisegítői alkalmaztatására itt bő alkalom kínálkozik. A most lefolyt tanévben 17 hallgató kapott irodai alkal-

mazási napi 2—3 órai munkára, havonkénti 25—30 korona fizetés mellett. Ilyen alkalmaztatásokra szó- vagy írásbeli jelentkezéseket, folyó évi július hó végéig elfogad a tanfolyam igazgatósága. A községi közigazgatási tanfolyam igazgatója: Kozits Kamil Baranyavármegye alispánja; tanfolyami előadók: Auguszt Ferenc h. pénzügyigazgató, Deutsch Kornél főszámvevő, dr. Koszits Ákos tisztí főügyész, Nagy Jenő ügyvéd, Pintér Ferenc árvaszéki elnök, dr. Rásky Béla ügyvéd, dr. Szivér István tb. megyei főjegyző, dr. Tréber Aladár Pécs szab. kir. város főjegyzője, Vadnai Jenő tb. megyei főjegyző, dr. Záray Károly Pécs sz. kir. város közigazgatási előadója, kereskedelmi és iparkamarai titkár.

A bajai iskolák államosítása. A bajai községi elemi iskolának állami kezelésbe vétele tárgyában Halász Ferenc miniszteri tanácsos és a városi tanács között a tárgyalások ma a városra föltötte kedvező szerződési tervvel befejezéshez értek. A miniszteri jóváhagyásra város szerződés szerint az állam átveszi az iskolákat a tanítókkal együtt, szeptember 1-én az iskolák fejlesztésére 13 új tantermet épít és 10 új tanerőt nevez ki. A törvényhatóság, mely eddig közel évi 60.000 korona teherrel tartotta fenn iskoláit az államosított iskolákhoz csak évi 36.000 koronával járul.

Letartóztatott jegyző. Ujvidékről jelentik, hogy Bácsstóváros község jegyzőjét katonaszabadság miatt letartóztatták. A feltűnő esetről ezideig megbízható tudósítást nem kaptunk, s így az esetnek részleteiről nem írhatunk.

A sajkásszentiváni orvos bucsuja. Dr. Székely Salamon sajkásszentiváni községi orvos folyó hó 3-án 14 napi szabadságra ment, mely alkalommal, — mint levelezőnk írja — eddig szokatlan módon vett érzékeny bucsut a községtől. Ugyanis a községi kisbírónak meghagyta, hogy dobszó mellett tegye közhírré, hogy 14 napi szabadságra ment s miután az idő rövidsége miatt mindenkitől személyen el nem bucsúozhatott, ez uton vesz bucsut a község közönségétől.

Házasságok. Dr. Barta Félix ujvidéki ügyvéd eljegyezte *Salzberger Irma* kisasszonyt Jánosházáról.

Földes Ferenc sztapári gyógyszerész eljegyezte *Weinberger Erzsébet* kisasszonyt, özv. dr. Weinberger Ignácné urnő szeretetreméltó leányát Óbecsén.

Dr. Kárpáti Lipót május 30-án tartotta esküvőjét *Wallfisch Jolánka* kisasszonnyal Óbecsén.

Novoszell Andor zentai tanító eljegyezte *Witzhum Anna* kisasszonyt Baján.

Kalmár Károly bácsalmási mérnök e hó 15-én veszi feleségül *Tenner Elza* kisasszonyt Orosházán.

Schattlesz Viktor lugosi borkereskedő eljegyezte *Spitzer Irma* kisasszonyt Palánkáról.

Rázsovits József budapesti vállalkozó eljegyezte *Altmann Bella* kisasszonyt Bajáról.

Rubinfeld Ödön Jánoshalmáról eljegyezte *Vásárhelyi Gizi* kisasszonyt M.-Bánhegyesről.

Várady István bácskai földink nőül vette *Treimann Adrienne* kisasszonyt Budapesten.

Pajer József ujvidéki vasúti tiszt a napokban feleségül vette *Rauch Teréz* kisasszonyt.

Gausz Jakab palánkai tanító eljegyezte *Korringer Paula* kisasszonyt Bácsujlakról.

Ditmer Béla kereskedő eljegyezte *Heintzbescher Szdonia* kisasszonyt.

A Haverda-ügy. Klein Pál Lipót letartóztatott szövetkezeti igazgató előzetes letartóztatása letelvé, a szabadkai ügyészség indítványára a vádtanács az előzetes letartóztatást további 15 napra meghosszabbította. Ebben úgy Klein Pál Lipót, mint védője megnyugodott. A védő előterjesztést tett a vizsgálóbírónál az iránt, hogy Popper Gyulát hallgassák ki újból az iránt, minő nyilatkozatot tett előtte Klein Pál Lipót és hallgassák ki Popper védőjét is, hogy akkor, amidőn Popper nála megjelent tett-e említést Klein Pál Lipót szerepléséről és milyen értelemben. A vizsgálóbíró ennek az előterjesztésnek helyt adott és nyomban megkereste a budapesti büntetőtörvényszék vizsgálóbíráját a kihallgatások foganatosítása iránt. Mint értesülünk, a szabadkai vizsgálóbíró június 11-re idézte meg *Hurnberg Zebulon* Dob-utcai régiségkereskedő hűgait, akik a pisztolyt Jánossynak és Vojthának eladták. Ugyanekkor történik meg a szembesítés is. Haverda Mária és Vojtha Antal az újabb kihallgatásuk során is mindig konokul tagadják, hogy nekik a bűncselekményben részük lett volna.

Egy bácskai atléta sikerei. Rácz Vilmos, a nemrégiben elhunyt Rácz György kulai nagybirtokos fia, vasárnap a Budapesti Egyetemi Athletikai Club nemzetközi atlétikai versenyén a legjobb magyar sprinterek és német versenyzők ellenében 10 mp. alatt elnyerte Magyarország 1909. évi 100 yardos főiskolai bajnokságát, azonkívül a Beac stafétáját is győzelemhez juttatta, fölényes diadalt aratván. Rácz Vilmos, ki egyébként főiskolai birkózó-bajnok is, becsületet szerzett a Bácskának. Élénk érdeklődéssel tekintünk további sportszereplésére élé.

Fizetésképtelenség Óbecsén. Karapundits Arzén óbecsei vegyeskereskedő Szerbiából levelet intézett egyik hitelezőjéhez, amelyben bejelenti, hogy nincs abban a helyzetben, hogy kötelezettségeinek eleget tehessen és engedményt kér, anélkül, hogy indokolná, avagy státuszát megadná. Szerbiába, sógora címére kéri a választ.

Öngyilkosság Títele. Nebzigics Tadia titeli jómódu 30 holdas gazda — mint levelezőnk írja — folyó hó 1-én a kutba ugrott és belefutott. Tettének oka valószínűleg pillanatnyi elmezavar. Az illető sokat ivott.

Szociálistagyűlések. A szociálisták vasárnap Szabadkán és Zentán gyűléseket tartottak. Mindkét helyen az általános titkos választói jogot követelték.

Halálos elgázolás. Beslin Márk titeli lakos — mint levelezőnk írja — e hó 3-án az esti órákban vigyázatlanságból Karaba Ignác 6 éves kis fiút kocsiával elgázolta. A gyermek fejét a kerék szétronsolta és így a fiú szörnyen halt. A vigyázatlan kocsis ellen megindították az eljárást.

Uj cégek és cégváltozások. Bács megyében utabban eme cégek létesültek és cégváltozások történtek:

Apatin. Becker Antal kötő- és szövőgyáros. **Katymár.** Katymárvidéki Ált. Takarékp. (Dr. Vojnits H. József helyébe Bliz Izidor jegyeztetett be igazgatónak.)

Kiszács. Kiszácsi Népbank. (Cvencek János könyvelő cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett.)

Ujvidék. Szerb kereskedelmi Egylet r. t. (Manojlovičs K. Lázár, Molyácz Péter és Mátits Péter igazg. tagsága bejegyeztetett.)

Zombor. Szerbiai márvány- és gránitkőbánya vállalat, Mátits, Popovits és tsai (Bellagok: Mátits Lyuba sátnai kőfaragó, Nenádovits Dragutin és Popovits Mihály ujvidéki kereskedők. Kültagjai: Antits A. Milán kereskedő, Sztankovits György főmérnök, dr. Bugarszky Szilárd ügyvéd, Bilkár P. Milutin kereskedő, Georgievits Szilárd pénztáros, Novakovits Izidor tanár, Kavakasevits Milivoj kereskedő, zombori, Kosztits Péter kereskedő, karlóczai, Milits Szvetozár községi jegyző, sztapári, dr. Pavlovits Momir ügyvéd, Ivanits Izidor községi jegyző, szenttamási, Mészárovičs testvérek mitroviczai kereskedő cég, Jovanovits Szima kereskedő, nagyikindai, Kovacsits Radivoj kereskedő, zombori, Marinkovits István birtokos, Neducsin György kereskedő, nagyikindai s végül dr. Lallosevits János ügyvéd, zombori lakosok. A társaság cégének jegyzése Matits Lyuba és Popovits Mihály beltárgyak együttes névalírása által történik.)

Gádor. Gádori Első Takarékp. (Szabó Lajos cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett.)

A bács megyei keresztényszociálisták vasárnap a megye sok helyén népgyűléseket rendeztek, melyen a párt céljait ismertették. A gyűlések mindegyikén nagy tömeg vett részt, mely figyelemmel hallgatta a szónokokat.

A »Palánkai Dalárda« mult hétfőn sikerült hangversenyt rendezet. Kardos Pál polg. isk. tanár, karnagy vezetése mellett szabatosan és biztosan adták elő a műsorba vett szép magyar dalokat, ami annál inkább dicséretre méltó, mert a dalárda tagjai többnyire idegen anyanyelvűek. A dalárda külföldben is a magyar dal terjesztésével nagyon fontos hivatást tölt be ezen nagyrészt idegen nemzetiségű városban és vidéken.

Gyilkosság Madarason. Madarason május hó 31-én Antoni János minden ok nélkül Geiger János zenészt hasbaszurta, melynek következtében meghalt. Junius hó 2-án a törvényszéki orvosi boncolásnál megállapították, hogy a szerencsétlennek a gyomra lett megsérült szurva. A tettest letartóztatták és a szabadkai ügyészséghez kísérték be. Geiger Jánost mindenki csendes és békeszerető embernek ismerte.

Vasuti forgalomzavar a szabadka-gombosi vonalon. Palánkáról jelentik: A szabadka-gombosi vasut Kisgombos állomásánál a nagy esőzések következtében a vasuti töltés megrongálódván és süppedvén, f. hó 1-én ott

a vonat négy kocsija kisiklott, minek folytán a közlekedés egy napig szünetelt. Két bacsstóvárosi alyafi Palánkán kissé felöntvén a garatra, a közlekedés szünetelése miatt az abban ártatlan újpalánkai állomásfőnököt — ki pedig előzékenységével, uri modorával és szolgálatkészségével már is megnyerte a közönség tiszteletét — zárongva megtámadta, sértegette s éktelen kiabálással szidalmazta, minek folytán az kénytelen volt a csendőrség közbelépését igénybe venni. A csendőrség a tiszthelyettes járőrvezető vezetése alatt a helyszínen gyorsan megjelenvén, a két rakoncátlant bekísérte s ezzel a készülődő bicskázásnak is elejét vette.

Szerencsétlenség egy gőzmalomban. A napokban nagy szerencsétlenség történt a bajmoki »Sorg«-féle gőzmalomban. Két munkás, Pléli Márton és Kollár Ferenc a szijak elhelyezése körül foglalatzkodott, mikor a gép hirtelen megindult. Egy szij még nem volt a helyén s azt akarta Pléli Márton rendbe tenni, de veszítte, mert a szij hosszúsága folytán alkalmazott hurok valahogy elkapta. A szerencsétlen embernek először a keze és a lába törött, aztán pedig úgy odavágódott egy falhoz, hogy agyveleje menten szétloccsant. Pléli Márton felesége és egy árvája siratja, hogy kit terhel a felelőség, azt a vizsgálat fogja eldönteni.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar halkivitel. A kereskedelemügyi miniszternek hivatalos szaklapja a »Közgazdasági Értesítő« folyó hó 3-án megjelent 22. számában fontos utmutatással szolgál hazai halkivitelünk fejlesztésére nézve. A chicagói konzulátus jelentése szerint az északamerikai Egyesült Államok halbehozatala 1907-ben 9,980.323, tehát közel 9 millió dollár értéket képviselt, mely behozatalban Magyarország és Ausztria mindössze 19.729 dollár erejéig részesedett. Ennek a jelentéktelen bevételünknek legfőbb oka érdekeltségünk sajnálatos tájékozatlanságában keresendő, amennyiben eddigél sem ismerte ki az amerikai piac szokásait, de még felvevő képességét sem. Hazai halkivitelünk alapfeltétele, hogy a termelő személyesen ismerje meg a chicagói piacot, mert csak így kaphat róla helyes képet. Levelezés és üzleti jelentések olvasása révén a hazai érdekeltség nem juthat célhoz. A személyes érintkezésnek nemcsak az a haszna van meg, hogy a termelő a chicagói piacot biztosíthatja magának, hanem még van az az előnye is, hogy ilyen uton-módon más idegen piacokon is akadhat vevőkre. — A szózott és konzervált halak kelendőségének fokozásában lényeges szerepe van a csomagolás tetszetőségtének és a dobozok praktikus nyitószerkezetének is.

Lépfene Bács megyében. Bács megyében a mult hónapban ezeken a helyeken hivatalosan megállapították a lépfenét: Szond, Paripás, Kiskér, Turja, Káty, Topolya, Bácsgyulafalva és Ószivác községekben.

Sertésvész. Megyénkben az utóbbi napokban eme helyeken hivatalosan megállapították a sertésvész: Bajmokon, Jánosalmán, Mátételkén, Herczegszántón, Paripáson, Torzsán, Bajsán, Ujverbáson, Kishegyesen, Pacsérán és Zentán.

A malacok felnevelése. A malacokat különös gondnal kell felnevelnünk, mert azok hibák, amelyekkel ilyenkor követünk el, későbbben már nem igen tehetők jóvá. Mint mindenevőnek, a sertésnek vegyes, növényi és állati anyagokból álló táplálékot kellene adni. Bár ma is még legtöbbszörre kizárólag növényi tápanyagokat adnak a sertéseknek az elválasztástól a hizlalásig, mégis azok a kedvező eredmények, amelyeket eddig a Fattinger-féle »Lucullus« vérelességgel elérték, arra indíthatnak a gazdákat, hogy a vegyes eleséggel való etetésre menjenek át. Ilyen tápanyagban a disznók a szervezet legfontosabb és legértékesebb részét kapják, erősen fejlődnek, egészségesek és sokkal korábban foghatók hizlalásra, mint egyébként.

Növényvédelem júniusban. Az alma- és körtefák fusicliadum betegsége ellen május havában foganatosított permetezést júniusban meg kell ismételn, szükség esetén (esős idő beállta esetén) a permetezést kétszer kell megéjteni ebben a hónapban. Ott, ahol lisztharmat (oidium) fellép a gyümölcsfákon, rögtön kénporozni kell finomra örölt kénporral (nem kénvirággal) jobb a bevált rézkénpor használni. A moniliában megbetegedett gyümölcsfaágakat az egészséges faig vissza kell metszeni és a lemetezett részeket rögtön elégetni. Tartósan nedves időjárás esetén a hónap vége felé a burgonyát rézgáliccal meg kell permetezni. A zöldsges kertből a megbetegedett növényeket a többiek közül rögtön el kell távolítani és elégetni. A található hernyókat

és bábokat agyonnyomással és a megtámadott ágak levágásával és elégetésével ki kell irtani. A levéltetveket első megjelenésükkor agyonnyomással pusztítjuk. A levéltetvek ellen dohánykivonattal védekezzünk. Küzdjünk a csigák ellen azáltal, hogy frissen oltott meszet szórunk ki. Aggasunk ki fogóüvegeket az almamoly ellen. A fák-ról rázzuk le a bogarakat és pusztítsuk el azokat. A hasznos állatokat ellenben védjük meg. Bővebb felvilágosítást bármily rovarkár esetén a Rovartani állomás (Budapest, II., Debrői-ut) ad, hivatalból, ingyen. (Gazd Tanácsadó.)

Szerkesztői üzenetek.

H. I.-né, Pécs, Mária-u. Szerkesztőnk a hozzá intézett levelet, jóllehet semmiféle hely megjelölve nem volt, még másnap megkapta. Micsoda bámulatosan körültekintő, tökéletes ügykezelés lehet az ottani postahivatalé. Lapunk vezére azt üzeni önmék, hogy az örökösök egyike, L. L. Baján, a másik, L. M. Zomborban lakik.

H. J., Pécs, Sorra kerültek. A levélben foglaltakra nem sokára válaszolunk.

Községi elöljáróság, Katymár. Postára tettük.

A tolvaj. Gyenge dolog. Jobbat is tud ön imi.

Levelező, Títel. A balesetről szóló értesítés kínosan érintett bennünket. Csakhogy nagyobb bajjal nem járt. **N. F. J., Pozsony, Gyurkovits-utca 7.** Nem szoktuk. Ez csak néhány nagyobb vidéki lapnál szokás. Írásait szívesen vesszük.

P.-né K. M., Déva. Megkaptuk. A javulás jeleit megnyugvással vesszük tudomásul. Szeptemberig okvetlenül válaszolunk.

P. J., Szilágyi, Julius 1-én jár le.

O. L., Kossúthfalva. Intézkedtünk.

Levelező, Herczegszántó. Technikai okokból két hír kiszorult. Most adjuk le.

Levelező, Ujvidék. Az ottani színészeiről rendes referadát nem közölhetünk. Elsőrendű előadásokról, fontosabb eseményekről szívesen adjuk le értesítéseit.

R. B., Kula. A kiigazítás iránt intézkedtünk.

K. P., igazgató, Szeged. Köszönjük a szives meghívást. A képviselőkkel Schefferné Kuzman Ilonka urhölgyet bíztuk meg.

M. F., Szenttamás. Köszönjük értesítését. Éppen intézkedtünk, hogy illetékes helyen, nyílt ülésen szóvá tegyék. Így már fölösleges.

M. R. J., Bezdán. Köszönet. A másik egyik közlelbbi számunkban.

Dr. Roeckné, »Illuska« című díszműről csakis jót, szépet lehet írni. A tartalma és külső díszes kiállítása a legnagyobb dicséretet érdemli.

M. A., Ófuttak. Az ujvidéki színészeiről más helyről kaptunk értesítéseket. A hosszú lére eresztett színikritikák egyébként a helyi lapokba valók.

Olvasóegylet, Bezdán. Az 1903 évi belügyminiszteri rendelet változtatta meg. És pedig ekként: Merkapuja Zöldhalom lett. Pakaból Egyházalmok, Pivodából Tatár-rév, Sterbácból Sárkánvtanya. Ezeken kívül tudunkkal még csak a Piperpuszta van a bezdáni határban; már t. i. olyanok, melyek nagyságuknál fogva az országos községi törzskönyvbe föl vannak véve.

Levelező, Palánka. A hosszú hallgatásnak mi az oka?

Dr. P.-n, Baja. Értesítéseit kérjük.

»Az első gondolat.« »Skepszis.« Mielőbb sorra kerülnek.

Kis divattudós, Zombor. Éppen az ellenkezője az igaz. Fehér vászon, könnyű szövet, vagy selyemruhához nagyon is illik s ezidő szerint rendkívül elegáns a fekete szalmakalap ugyanilyen díszszel. Fehér vagy chevreaux lakkeipő.

1607 kig. 1909 szám.

Pályázati hirdetmény.

Csurog községében üresedésben lévő és 1200 korona évi fizetéssel javadalmazott **kataszteri nyilvántartói állásra** **1909 évi június hó 16-iki** lejáratl. Szerb nyelv tudása megkívánatik, — kellő leg felszerelt folyamodványok a fenti határidőig hozzám nyújtandók be.

Zsabya, 1909. évi május hó 19.

Dr. Széchenyi Tamás,
főszolgabíró.

Irnok kerestefik.

Wekerlefalva község jegyzői irodájában egy

irnok illetve **gyakornok**

kerestetik. Bővebb felvilágosítást ad

Fejes Ágoston
2-2 községi jegyző.

Jó földek.

Bács-Bodrogmegye szomszédságában **bőtermő szép sik**

földek eladók,

melyekből tetszésszerű darabok vehetők 10 holdtól 500 holdig egy-egy tagban. **Holdanként (1600 ölével)**

500 K-tól 800 K-ig.

Amint a vevő egy negyedrészt lefizet, a föld nevére íratik és a **fenmaradt hátralék olcsó kamat mellett 10-től 50 évig törleszhető.**

A vevők a földjükkel szabadon rendelkezhetnek és **egymásért nem felelősek.** A birtok megtekinthető és vétel esetén azonnal átvehető, bővebb felvilágosítást nyújt

Papp Károly,
Óbecse, Magas-utca 12.

!! Hordók !!

Uj és használható állapotban, minden nagyságban és menyl-
— ségben olcsón kapható —

Schmidt Jánosnál

Bácsfeketehegyen.

Ugyanott

két billiárdasztal

20-1

eladó.

Zseny József

földbirtokos bérbe adja

Eresztő-féle birtokát,

mely **400 magyar holdból áll.** — Ebből 120 hold szántóföld, 245 hold legelő és legeltethető erdő és 3 hold gyümölcsös.

Megfelelő gazdasági épületekkel.

Két év előtti termés:

200 métermázsa rozs, 200 métermázsa **tengeri**, 300 métermázsa **nyulzapuka**, 100 métermázsa **lóhere**, 30 boglya réti széna, 200 zsák **burgonya**,
— 25 szekér **csalamádé.** —

Levélbeli kérdésre felvilágosítást ad

A TULAJDONOS

Budapest, X., Szabóky-utca 52.

Nagyságos Asszonyom és Uram!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy külföldi utunkról Bécs-Berlin-München-Dresdából bő tapasztalatokkal hazatérve, elhatároztuk, hogy Felső-Bácskában

épület és mű-butorasztalos üzletet nyitunk,

hol a butorasztalosság terén a közönséget művészes kivitelű butorremekeinkkel elhalmozni óhajtuk. Készítünk minden e szakmába vágó egyszerű, finom és mű-butorokat, u. m.: ebédlő, háló, uri, iroda, könyvtár, előszoba, szálló, iskola, templom, fürdő, üzlet portal berendezéseket stb.

Megrendeléseket elvállalunk, modern lakásberendezéseket, minden a butor és épület iparban előforduló munkálatokra. Kívánatra költségvetéssel, rajzokkal, famintákkal úgy bel- mint külföldi faanyagokból szolgálunk és a nálunk készített munkákért mindenkor szavatoltságot vállalunk.

Magunkat becses pártfogásukba ajánlva maradunk kitünő tisztelettel 31-3

Varga és Rasztik

épület és mű-butorasztalosok.

Fő-tér. BÁCSALMÁS Fő-tér.

Aki sokáig és mindig jó egészségben akar

!!! élni !!!

aki a doktor és patika igénybevételét kerülni kívánja, az igyék valódi 15%-os

trebinyei vörös bort.

Kapható

Stankovits Lázár
kereskedőnéf **Sztapáron.**

2 pezsgős üveg 3 korona. Franco szállítva bárhová. 22-4

Bácsmegye földrajza

Az elemi iskolai tanhatóságok, tantestületek, a tanító és könyvkereskedő urak figyelmét különösen felhívjuk az alábbi hirdetésünkre.

Felhívom a t. tanhatóságok és kartársaim figyelmét a Bács Bodrog vármegyei elemi népiskolák III. osztálya számára, az új utasítás alapján irt

földrajzomra,

melyet a nagym. Miniszter ur f. évi 54794. szám alatt engedélyezett. Felhívásomat azzal teszem közzé, hogy ez az **egyetlen engedélyezett földrajz**, mit t. kartársaim segédkönyvül használhatnak. Szíves jóindulatukba ajánlom sok fáradsággal és költséggel kiállított tankönyvecskémet, melyvel legelső sorban is kartársaimon, illetve tanügyünkön kívántam segíteni.

Könyvem pazar kiállítású, 24 képpel van díszítve és nyomása tiszta. Egyszóval: **külsőleg is a legjobb benyomást teszi a szemlélőre.**

Ára a térképpel együtt 60 fillér. A megrendeléseket gyorsan és pontosan fogom eszközölni.
Mezei Mihály községi tanító **Zenta.**

Tizenegy illusztrált folyóirat

kölcsön előfizetésben **csak 30 fillér.**

Kölcsön könyvtár

havi előfizetésre.

A vidék részére külön kedvező feltételek. Felvilágosítást nyújt

Első

Budapesti Családi Olvasókör

Budapest, Eötvös-u. 37.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban,

BUDAPEST, Teréz-körút 2. szám alatt.

Legolcsóbbak a BÁCSMEGYE hirdetési árai!

„BÁCSMEGYE“

Lapvezér:

Latinovits Pál,

Bács-Bodrogvármegye ny. főispánja.

Felelős szerkesztő:

Pető Lajos.

A. B Á C S M E G Y E

a 750.000 lelket számláló Bács-Bodrogvármegyének legelterjedtebb lapja. Előfizetői a megyei előkelő társadalom vezető tagjainak sorából kerülnek ki s így

hirdetések közlésére a legalkalmasabb sajtóorgánum.

A hirdetni kívánóknak készséggel mutatjuk meg előfizetőink hitelesített névjegyzékét.

Hirdetéseket csakis szolid, megbízható cégektől fogadunk el.

A. B Á C S M E G Y E

pártoktól és egyénektől teljesen független ujság s így hatalmi irányítástól, káros befolyástól menten, bátran és elszántan küzd mindama megyei közjavakért, melyek a népi politikai, társadalmi és gazdasági érdekeinek előmozdítását celozzák.

A. B Á C S M E G Y E

vezércikkeit, irodalmi és egyéb közleményeit a lapvezéren és szerkesztőn kívül a megye legjobb tollu, kipróbált írói szolgáltatják.

A B Á C S M E G Y E

nek, a megye minden községében állandó, rendes tudósítója van s így minden eseményről hű, megbízható és kimerítő tudósítást közöl.

Mutatványszámot mindenkinek 4 hétiig ingyen küldünk.

A. B Á C S M E G Y E

szerkesztősége és kiadóhivatala BUDAPEST, Teréz-körut 2. szám alatt van.

HIVATALOS

bélyegzőket, pecsétnyomókat, keletbélyegzőt, számzógepeket és minden e szakba vágó munkát a legjuványosabban készít az

Első magyar ruggyanta-bélyegzőgyár és intézet:

GEDULDIGER HUGÓ
vésnök

BUDAPEST,
VI. ker., Váci-körut 17. sz.
A Bácsmegyei Gazdaszövetség szállítja.
Árjegyzék kívánatra ingyen.

Freystädtler Flóra emlékiratai!

Életem

Szerelmeim Szenvedéseim

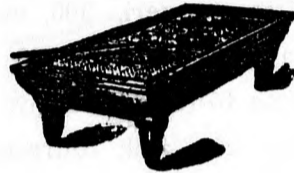
Irta: Báró Splényiné Freystädler Flóra.

Az ismert budapesti milliomosleány megragadó közvetlenséggel írta meg élettörténetét. Ez a könyv megható vallomása egy lángoló szenvedélyű asszonynak, de kiáltó vád is társadalmunk legelőkelőbbjei ellen, kik e szenvedélyt kihasználva, a néhány év előtt milliókkal bíró nőt a züllés útjára kergették.

A szerző arcképével díszített kötetet 2 K-ért küldi a

Kereskedelmi Reklámvállalat,
Budapest, VII., Kertész-utca 27. sz.

Utánvétellel 2 korona 50 fillér.

MÁRTON ISTVÁN

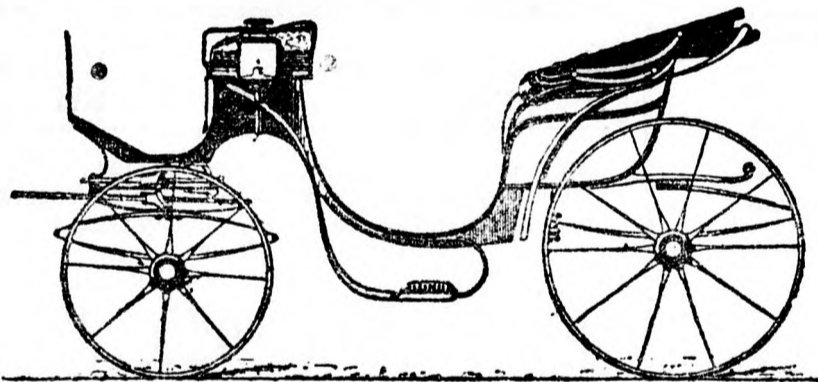
első alföldi tekeasztal-gyártó ipartelep

S Z E G E D,

Boldogasszony-sugárut 58. szám.

Legujabb szerkezetű fordítható **tekeasztalok** jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett. **Régi tekeasztalok** becsérése méltányos áron. Teljes kávéházi berendezések, tekeasztalok átvonása és javítása. Raktáron tart **dákókat** és mindenféle kávéházi felszerelések.

Rajzok és költségvetések ingyen.

BIHARI J kocsigyártó Szabadkán.

Tisztelettel van szerencsém a t. címet értesíteni, hogy

SZABADKÁN

VIII., kör., 54 szám.

alatt, közvetlen a vasut állomás mellett, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

kocsigyártó és lópatkoló műhelyt

nyitottam. Vagyok bátor a t. c. közönség becses figyelmét felhívni, hogy ezelőtt Budapesten mint Bihari J. és testvére kocsigyártó cég társtulajdonosa 17 éven át önállóan működtem és készítményeink az 1896. évi országos kiállításon ki lettek tüntetve.

Az 1885. évben a Budapesti Állatorvosi főiskolában a **patkolási** tanfolyamot sikerrel végeztem. Továbbá különösen ajánlom saját gyártmányu **gummi kerekeimet.** Mindezek előrebocsajítása azon reményre jogosít, hogy e téren ugy a szakértelem, mint kulcsinra, a legmagasabb igényeknek megfelelni képes vagyok.

Régi kocsikat ujakra becserelek.

Képes árjegyzék ingyen.

Átalakításokat jutányosan készítek.

KULCSÁR ÉS TÁRSA

mázoló-, fényező- és díszítési műintézet

BUDAPEST, VIII., REVICZKY-TÉR 4. SZÁM.

Elvállalunk mindenféle **festészeti, mázolósi és kárpitozási** (tapeta) díszítő munkálatokat, a legmodernebb kivitelben, **kastélyok, villák és lakások** számára. — **Kávéházak és éttermek** díszítése tekintetében szak-

ismeretünk különleges. A főváros legnagyobb kávéházainak díszítési munkálatait a mi cégünk végzi. — A **Nemzeti Szalon** és a **Szent-István-Társulat** termeit is mi díszítettük.

Mintákkal és költségelőirányzattal ingyen szolgálunk.